

AIDAI

„Aidai“ yra dviejų laidų lietuvių kultūrinis ir informacinis leidinys. „Aidų“ žurnalas išeina kas dvi savaitės; „Aidų Dienos Informacija“ — kiekviena diena, išskyrus šventadienius, prieš piet.
„Aidus“ leidžia — Spaudos Darbuotojų Kolektyvas. Vyr. Redaktorius — Dr. V. Bieliauskas. Dienos informacijos redaktoriai: Jonas Pauperas ir Balys Vyliūdas. Adresas: München 27, Lamontstr. 21.

Münchenas, 1946 III. 23 d. / III metai / Nr. 68/105/

IRANO DYLOS KLAUSIMU

Vašingtonas. Irano pasiuntinys Amerikoje STO generaliniam sekretoriui Trygve Lie įteikė ir antrą raštą. Savo vyriausybės vardu Irano pasiuntinys prašo Saugumo Tarybą neatidėti Irano skundo vėlesniam laikui, nes padėtis Irane esanti labai rimta. Šio klausimo atidėjimas Irano interesams galės labai pakenkti. Iki šiol vykę pasitarimai baigėsi be jokių rezultatų. Bevedant tiesiogines tarpusavio derybas praėjusi ir kovo 2 diena, o Sovietų kariuomenė ir po to iš krašto nepasitraukusi. Nei sąjunginių tautų charta, nei Irano konstitucija teikiomis sąlygomis neleidžianti toliau tęsti tiesioginių derybų.

Spaudos atstovams ketvirtadienį Trumanas pareiškė, kad jis ne kiek neabejojęs, jog Irano klausimą Saugumo Taryba svarstysianti pirmadienį.

Teheranas. Tik ką į Teheraną atvykęs naujasis sovietų pasiuntinys, tuojau pavyko pas Irano ministru pirmininką, su kuriuo turėjo ilgesnį pasikalbėjimą. Irano kairieji sluoksniai ir jų spauda priekaištauja ministrui pirmininkui, kad per derybas Maskvoje per daug buvęs nenuolaidus ir kad pasiskubinęs įteikti skundą Saugumo Tarybai.

Vašingtonas. Ketvirtadienį Byrnes priėmė sovietų delegatą Gromyko, su kuriuo kalbėjosi 20 minučių. Po to Gromyko pareiškė spaudos atstovams, kad Irano įteiktasis skundas dar daugiau sukomplikavęs šį klausimą, o Saugumo Taryba, imdamosi jį svarstyti, ir toliau padėti dar daugiau painiosianti.

KURDISTANAS SKELBIASI RESPUBLIKA

Teheranas /UP/. Nauja Komeleh partija sudarė savarankišką vyriausybę ir paskelbė Kurdistaną respublika.

Naujoji vyriausybė ištikrųjų buvo sudaryta prieš kelias savaites. Ji vadovauja kurdų antpuoliui į Sa-

ggiza, 50 mylių į pietus nuo Mehabad. Dar du miestai šioje srityje yra taip pat puolami sukilusių kurdų.

Naujos savarankiškos vyriausybės pasiskelbimas sutampa su Rusijos pasiuntinio E.V. Sadehikavo atvykimu į Teheraną. Jis atvyko iš Baku. Aerodrome jį sutiko Sovietų atstovybės nariai.

Kaip pranešama, stiprūs Raudonosios Armijos daliniai yra artimų vietų, kur vyksta kurdų sukilimas. Naujosios kurdų vyriausybės vienas narys, Mulla Mostafa, kaip manoma, yra Sovietų remiamas.

Mostafa, irakietis, vadovavo pirmajam kurdų sukilimui praėjusių metų rugpjūčio mėnesį, bet pabėgo į Sovietų okupuotą šiaurės Iraną, kai irakiečių kariuomenė numalšino sukilimą.

Sekmadienį buvo pranešta, kad Teherano karo ministras maj.gen. Johanbani, pulk. Taras ir kap. Sutu-ni buvo pasiųsti į Kurdistaną karinei inspekcijai. Manoma, kad jie bando pasiekti susitarimo su separatistais.

Vienas Irano generalinio štabo karininkas pareiškė, kad trijose vietose Irano įgulos, netoli Irako sienos, kovoja su puolančiais kurdais. Jo manymu, puolančiųjų kurdų skaičius siekias 3000 karių. Jis pareiškė žurnalistams, kad Sardašt ir Babah, šiaurinėje Irano Kurdistaną dalyje, ir Saggiz, prie Irano-Irako sienos, yra puolami jau visą savaitę, bet Irano kariuomenė jų puolimus atlaiko.

GINČAS DĖL NAFTOS

Valstybės vyrai per paskutinius dešimtmečius dažnai yra kar-toję, kad nafta brangesnė už krau-ja. Ji suka^{pas}aulio retus. Daugiausia dėl šio ir didžiųjų valstybių interesai susikerta Irane. Dėl Irano ginčijamasi jau nuo senai. D. Britanijos ir Rusijos 1907 m. sudaryta sutartimi buvo užtikrinta

Rusijai įtakos zona Irane. Subirėjus carų Rusijai, griuvo ir toli siekiantieji Rusijos planai. 1919 metų sutartimi Iranas turėjo virsti Anglijos vasaline valstybe. Šios sutarties Irano parlamentas tada neratifikavo. Kai 1921 metais Rusija tam tikra sutartimi atsiskyrė nuo visų privilegijų, Anglija atitraukė savo kariuomenę ir Iranas virto nepriklausoma valstybe. Nuo 1925 m. Iranas valdė diktatorius generolas Riza Khan, pasivaikinęs Šachu Pahlevi. Jis, kaip simpatizavęs ašies valstybėms, 1941 metais buvo priverstas pasitraukti ir sostą perduoti savo sūnui. Naujasis valdovas Riza Pahlevi 1942. I.29 pasirašė sutartį su Britanija ir Rusija. Ta sutartimi abi valstybės gavė teisę laikyti savo kariuomenę Irane. Teikiama medžiagų apsaugai ir JAV pasiuntė savo kariuomenę. Kaip žinoma, ši istorija privėdė prie dabartinių įvykių.

Irano naftos gamyba 1941 metais siekė 6.703.000 tonų naftos, taigi jis tuo atžvilgiu užėmė 4 vietą pasaulyje. Dabar kova dėl naftos Irane vyksta toliau.

SAUGUMO TARYBA PALANKIAI SUTIN- KA IRANO SKUNDA

Vašingtonas /AP/. Irano oficialus skundas, kuris sako, kad rusų kariuomenė pasiliko krasėje ilgiau negu buvo susitarta ir kad sovietų agentai drumsčia Irano vidaus tvarką, kaip atrodo, atkreipė Saugumo Tarybos dėmesį.

JAV oficialūs asmenys spėja, kad JAV valstybės paremsiančios šį skundą Saugumo Taryboje. Yra žinoma, kad iš 11 Tarybos narių dauguma pritarė, kad jis būtų įtrauktas į darbų tvarką pirmoju punktu. Posėdžiui numatyta pradėti pirmadienį Naujorko.

Nors Sovietų Sąjunga ir pasipriešins, tarybos nutarimams, bet pakanka paprastos balsų daugumos. Rusai normaliai gali tikėtis tik Lenkijos paramos.

Manoma, kad Taryba veiks negaišdama, kad pasaulio viešojoje nuomonėje pasisakytų šiais klausimais ir siūlytų įvairius būdus besiginčijantiems šalims sutaisyti bei derėtis, tačiau maža tėra vilčių, kad ginčas sverstant iš pat pradžių būtų imama si griebti priemonių.

JAV VALSTYBĖS NUMATO SAVO ZONOJE NUSIKRATYTI IŠVIETOVINTAIS ASMENIMIS

Frankfurtas /AP/. Nuo balandžio 1 d. vėl bus imtasi repatriacijos darbų, kad tuo būdu būtų paruoštas kelias numatytam išvietovintų asmenų stovyklų uždarymui amerikiečių zonoje rugpjūčio mėnesį. Taip pareiškė karinės valdžios atstovai.

Tačiau negalima tikėtis, kad numatytu laiku būtų galima visiškai ištuštinti esamas stovyklas. Beveik metai nuo karo pabaigos, o stovyklose dar tebegyvena apie 400.000 asmenų, kuriuos naciai privertė palikti savo namus ir atvežė į Vokietiją kaip priverstinius darbininkus arba kalinius.

Oficialūs asmenys abejoja, kad pavyktų daugiau kaip pusę šioje zonoje esančių išvietovintų asmenų įkalbėti grįžti namo. Taigi dar apie 200.000 jų pasiliktu, kuriais turėtų toliau rūpintis JAV valstybės ir kiti sąjungininkai.

Kas bus padaryta su šiais žmonėmis, jeigu stovyklos rugpjūčio mėnesį vus uždarytos, dar tebeplanuojama. Atitinkami pareigūnai svarsto būdus, kaip juos apgyvendinti Vokietijoje ar kitose šalyse, kurias panorės duoti jiems naujas tėviškes.

Balandžio mėnesį numatyta repatriacija daugiausia palies lenkus, kurie sudaro apie pusę dabar esančių išvietovintų asmenų.

166.000 lenkų atsisako grįžti į Lenkiją, kurioje, jų nuomone, per daug šeiminingauja rusai. JAV valstybių kariuomenės atstovai tikisi įkalbėti 100.000 šių lenkų grįžti namo. 179.000 jų jau yra grįžę.

Į skaičių tų, kurie, atrodo, pasiliks amerikiečių zonoje sąjungininkų gleboje rugpjūčio mėnesį, oficialūs asmenys įskaito: 14.000 estų, 40.000 latvių, 28.000 lietuvių, 5.000 jugoslavų ir 4.000 rusų - visi jie nenori grįžti namo. Be to, į tą skaičių įeis 50.000 žydų, 13.000 asmenų be pilietybės ir 18.000 nenuredytos tautybės, kurie neturi savo tautinės tėvynės ir negali grįžti.

TRUMPOS ŽINIOS

- Vašingtonas. Spaudos konferencijoje Trumanas pareiškė: JAV

delegacija tvirtai pasisakys prieš rusų reikalavimą 16 dienų atidėti Irano klausimą. Toliau pasakė, kad jis pats nesirengias sušaukti trijų didžiųjų pasitarimo. STO dabar esanti atsakinga už taikos išlaikymą. Šiaipjau Trumanas galėtų susitikti su Attlee ir Stalinu, tačiau pats asmeniškai tokio susitikimo sušaukti nenorės. Be to, Trumanas pridūrė, kad jis neketina JAV įvesti maisto normavimo.

- Londonas. Feldmaršalas Montgomerys įsakė sumažinti maisto normas karininkams ir dar kartą primygtinai uždraudė kareiviams pirkti maistą iš vokiečių civilių gyventojų.

- Maskva. Voznesenskis Aukščiausios Tarybos bendrame posėdyje paskelbė naują penkmečio planą 1946-1950 metams. Juc numatyta pramonės srityje pralaukti kapitalistinius kraštus. Sovietai nesibija jokios ūkinės krizės, kaip kad ją baiminasi kapitalistiniai kraštai. 1950 m. sovietai pagaminsia 500.000 automobilių. Plieno produkcija padidėsianti 35 %, o kmetų anglių - 51 %. Kaip svarbiausios anglies kasyklos minimos Kazakstano, Uzbekistano, Čitos, Novosibirsko, Chabarovsko ir Sachalino srityse. Medžio pramonė busianti padidinta keturis kartus.

- Londonas. Netrukus Anglija pristatys Vokietijai 93.000 tonų fosfatinių trąšų žieminių pasėlių pataršimo reikalmui.

- Vašingtonas. Šiuo metu vykstančioje UNRROS konferencijoje Indijos atstovas pareiškė, kad, jeigu tuojau nebus pateikta Indijai 4 mil. tonų grūdų, 15 mil. žmonių pateks į bado šmėklos pagus.

- Vašingtonas. H. Lehmanui pasitraukus, vyriausiuoju UNRROS direktoriumi paskirtas La Guardia, buvęs Nauj. rko. burmistras.

- Londonas. Penktadienį britų maitinimo ministras Smith grįžta iš Amerikos. Jis netrukus padarys pranešimą Ministrų Tarybai apie pasitarimus Vašingtone. Spauda mano, kad maisto normos dar busiančios sumažintos. Aukštuočiuose Rūmuose lordas Ellenbankas pareiškė, kad Ruhr ir Reino sritys turėtų būti atskirtos nuo Vokietijos ir paskelbtos atskira valstybe.

- Berlynas. Jugoslavijos Vidaus Reikalų Ministerija pranešė, kad ju-

goslavų piliečiams grįžti namo terminas prailgintas iki balandžio 16 dienos. Jugoslavijos piliečiai, kurie po to laiko pasiliks užsienyje, nustos Jugoslavijos pilietybės.

- Londonas. Šiuo metu Anglijoje sukonstruktas naujo tipo lėktuvas, kuris perskris Atlantą per 5 valandas. Jo vidutinis skridimo aukštis sieks 12 km.

- Praga. Užsienių reikalų ministras Jan Masarykas pareiškė, kad, pavasariui prasidėjus, busias pagreitintas vokiečių išvežimas. Šiais metais 750.000 vokiečių busia išsiųsta į sovietų zoną ir 1.750.000 į amerikiečių zoną.

- Beirutas. Libanono ministras pirmininkas Britų-Amerikiečių Palestinos Komisijos priamams įteikė notą, kurioje pareiškė, kad steigiamą sicnistų valstybę Palestinoje Libanas traktuotų kaip grasinimą savo kraštui.

- Londonas. Generalas McCreery paskirtas feldmaršalo Montgomery įpėdiniu, t.y. britų armijos vadu Reino srityje. Montgomerys, kaip žinoma, paskirtas D. Britanijos Generalinio štabo viršininku.

- Praga. Laikraščio Čekoslovakijos parlamente užsienių reikalų ministras Jan Masarykas, kalbėdamas užsienio politikos klausimais, pareiškė: „Mes niekad negalime pamiršti, kad Anglija sunkiausiose mūsų kovose prieš nacius ir fašistus suteikė prieglaudą ir pagelbą. Ir šiandien ji mus tebepadaeda atstatyti pažangią socialinę valstybę Europos širdyje. Mūsų sąjunga su sovietais remiasi tikrąja mūsų tautos meile rusų tautos atžvilgiu. Karinis ir ūkinis bendradarbiavimas su sovietais tebesiplėtoja. Čekų armija apginkluojama gauna iš Raudonosios Armijos.“

- Roma. Popiežius Pijus XII kreipėsi į dvasininkus, patardamas nesikišti į politiką. Dvasininkai, prisilaikydami bažnyčios mokslo, turi patarti tikintiesiems politiniais klausimais, bet negali varžyti nuomoninių laisvės.

- Vašingtonas. Prancūzijos Ipatingasias įgaliojatinis Leonas Blumas Vašingtone ilgai kalbėjosi su Byrnes. Per pasikalbėjimą

buvo svarstomas paskolos klausimas.

- Budapeštas. Čia buvo įvykdyta mirties bausmė trims buvusiems Szalaszii vyriausybės nariams.

- Londonas. Britų vyriausybė paruošė įstatymą projekta įsteigti sveikatos tarnybą visiems Anglijos gyventojams. Valdžios įstaigų turimais duomenimis, šiais metais britų zonoje derlius esąs 10 % mažesnis už normalųjį. Dėl to atitinkamos britų įstaigos nori duoti britų zonai fosfatinių trąšų.

- Munchenas. Bavarijos ministras pirmininkas Hügneris pareikalavo iš Bavarijos gyventojų daryti viską, kad būtų parūpinta gyventojams reikalingų maisto dalykų. Jis įgaliojęs darbe, žemės ūkio ir vidaus reikalų ministrus imtis reikalingų priemonių, kad būtų užtikrintas reikalingų darbininkų skaičius.

- Londonas. Londono radijas dar ši mėnesį pradės transliuoti informacijas rusų kalba.

- Sofija. Pagal Bulgarijos parlamento priimtą žemės reformos įstatymą tos šeimos, kurios pačios žemę dirba, galės gauti 15-20 ha žemės, o visi kiti - po 2 ha.

- Viena. Austrijos kancleris Figlis pranešė, kad per praėjusį karą žuvo 600.000 sustrų.

- Freisingas. Bavarijos ūkininkų sąjungos sušauktame susirinkime buvo pareikalauta įvesti kaime gyvenantiems asmenims darbo prievolę.

- Oslo. Šiuo metu Norvegijos pramonėje dirba 171.000 žmonių, taigi daugiau negu 1938 metais. Per paskutinius 6 mėnesius Norvegija labai daug išvežė prekių. Dabar Norvegijos pramonės gamyba sudaro 80 % to kiekio, kurį ji pagamino 1938 metais. Kėrui baigiantis Norvegijoje buvo 500.000 vokiečių. Dabar jų liko tik 35.000.

- Iš Korėjos pranešama, kad Amerikiečių-Rusų Komisija susirinkusi pirmoje posėdyje ir svarščiusi Korėjos vyriausybės sudarymo klausimą.

- Bombėjus. Indijos vyriausybė uždraudus išvežti žemės riešutus, margarino gamyba sumažėsianti.

- Londonas. Britų ministras Noel Backer nesenai pareiškė, kad ir jis prisideda prie JAV vyriausybės nuomonės, jog Rusija savo maisto gaminiiais pasidalinsianti su kitais kraštais.

MARGASIS MŪŠY GYVENIMAS

- Liet. Raud. Kryžiaus Muncheno Skyriaus Moterų Sekcijos kviestant narių-moterų susirinkimui neįvykus, pakartotinai kviečiamos narės į visuotinį susirinkimą, kuris įvyks ne kovą 27 d., kaip buvo paskelbta, bet kovą mėn. 24 dieną 15 val. ta pačia darbu tvarka. Susirinkimo vieta - Rauchstr. 20. Susirinkimas bus teisėtas nežiūrint į susirinkusių narių skaičių.

L.R.K. Moterų Sekcija.

- Sekmadienį, kovą mėn. 24 d. 15³⁰ val. Preimanio stovyklos krepšinio aikštelėje įvyksta draugiškos krepšinio rungtynės tarp pajai įsiteigusio Muncheno Lietuvių Studentų Sporto Klubo ir MTSV Schwabing.

IŠ KULTŪRINIO GYVENIMO MUNCHENE

- Maria Nicklisch, po ilgos pertraukos, vėl vaidins grafinės Astridės vaidmenį Axel von Ambessers komedijoje „Lebensmut zu hohen Preisen“.

- Metznerio vadovaujama „Die kleine Komödie“ apie balandžio 15 d. pateiks Johannes Braun Komedijos „Mit meinen Augen“ premjerą.

- Muncheno Liaudies Teatras kovą 30 d. 14 val. ir 31 d. 10³⁰ val. duos Bavarijos poezijos ir liaudies muzikos montažą, pavadintą „Unterm weissen-blauen Himmel“.